

Analiza opisowa bibliotek publicznych powiatu białostockiego za 2018 rok

I. Stan i struktura bibliotek publicznych

Stan i struktura bibliotek samorządowych na ww. obszarze w omawianym roku nie uległa zmianie. Funkcjonowało 15 bibliotek gminnych i 16 filii bibliotecznych. Samodzielność organizacyjną w 12 gminach posiadało 16 instytucji (biblioteki gminne + ich agendy). W czterech gminach działało 9 bibliotek w strukturach Domu Kultury. Dziewięć placówek funkcjonowało w mieście, a 22 na wsi. W powiecie białostockim wszystkie samorządy wywiązały się z ustawowego prowadzenia przynajmniej jednej biblioteki publicznej. Biblioteki na ww. obszarze miały uregulowane kwestie formalno-prawne związane z funkcjonowaniem placówek wg obowiązujących przepisów, m.in. posiadały status instytucji kultury (zarejestrowany w rejestrze w urzędach poszczególnych gmin, ich organizatorem był samorząd gminny). Placówki działały na podstawie ustawy z dn. 25 X 1991 o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, a także ustawy z dnia 27 VI 1997 o bibliotekach oraz opracowanego statutu danej biblioteki. W analizowanym roku przeprowadzono wstępną rozmowę z organizatorem biblioteki reprezentującym gminę Choroszcz, odnośnie pozyskania samodzielności organizacyjnej tej instytucji. Jednakże nie udało się dokonać rozłączenia biblioteki z modelu dom kultury + biblioteka.

W 2018 roku wzbogacono księgozbiory bibliotek w nowości wydawnicze z uwzględnieniem dezyderatów czytelników. W bibliotekach starano się podnosić estetykę oraz jakość bazy materiałowej.

W oparciu o pozyskane dane statystyczne z poszczególnych placówek na jedną bibliotekę statystycznie przypadało 4 760 (+34) mieszkańców tego obszaru, przy liczbie 147 549 (+1034) ludności. Z usług bibliotek publicznych skorzystało 10% populacji docelowej powiatu.

Odnotowano w bibliotekach samorządowych w 2018 roku:

- ⇒ 556 236 zasobu bibliotecznego (w tym 553 615 książek + czasopism oprawnych, 352 tytułów czasopism bieżących, 2 269 zbiorów specjalnych);
- ⇒ przybyło 14 759 (-164) egz. książek, 133 jednostek zbiorów specjalnych, 352 tytułów czasopism bieżących;
- ⇒ ubyło 20 776 (+11 227) egz. książek;
- ⇒ średnia cena zakupionych książek 23 zł;
- ⇒ liczba czytelników 13 965 (-144), liczba użytkowników 14 603 (-130);
- ⇒ średnia liczba czytelników na 1 placówkę 450, średnia liczba użytkowników na 1 placówkę 471;
- ⇒ odwiedzin użytkowników w bibliotece 151 174 (-21 361), w tym wypożyczalni + czytelnicy + użytkownicy Internetu;
- ⇒ wypożyczono na zewnątrz i na miejscu 331 880 (-12 510) zasobu;
- ⇒ na 1 czytelnika przypadały 24 jednostki wypożyczonego zasobu;
- ⇒ 60% potencjału zbiorów bibliotecznym było w ciągłym ruchu czytelnicznym

- w stosunku do posiadanego zasobu bibliotecznego;
- ⇒ 55 pracowników działalności podstawowej, w tym na stanowiskach bibliotekarskich 54, w przeliczeniu 49,2 etatów na stanowiska bibliotekarskie;
- ⇒ średnie zarobki na stanowiskach bibliotekarzy wyniosły 3 271 zł brutto;
- ⇒ ponad 12 000 osób wzięło udział w wydarzeniach organizowanych przez biblioteki.

Uwaga! W nawiasie umieszczono z cyfrą (+) które informuje o wzroście wartości porównywalnej do 2017 roku, z kolei (-) o spadku wartości porównywalnej do 2017 roku.

II. Stan organizacyjny i działalność biblioteki powiatowej

A. Biblioteka Powiatowa Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego od 2001 roku (od siedemnastu lat) zgodnie z zawartym porozumieniem realizowano zadania na rzecz 15 gmin zgodnie z art. 19 ust. 3 z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (Dz.U. nr 85, poz. 539 z późn. zm.). Powierzone obowiązki były wykonywane przez przedstawicielkę ww. agencji przy współpracy z działami biblioteki macierzystej (a w szczególności z Działem Instrukcyjno-Metodycznym) na rzecz 31 placówek terenowych. Zadania realizowano zgodnie z przyjętymi zobowiązaniami w oparciu o opracowane plany logistyczne na określony okres. Cyklicznie raz w kwartale do 20 każdego miesiąca, składano relacje z realizowanych działań merytorycznych oraz całościowe sprawozdanie za miniony rok (na sesji Starostwa Powiatu Białostockiego). Dodatkowo na bieżąco przesyłano informacje o ważniejszych wydarzeniach w bibliotece oraz współpracujących z nią placówkach samorządowych powiatu. Pracownik Biblioteki Powiatowej współpracował z placówkami w terenie w oparciu o konsultacje zawodowe, badanie potrzeb pracowników bibliotecznycy, dążył do podnoszenia jakości pracy bibliotek, a także rozwoju zawodowego pracowników zatrudnionych w poszczególnych placówkach poprzez doskonalenia zawodowe. Wzorem lat ubiegłych biblioteka współdziała z wieloma instytucjami w powiecie oraz w województwie.

Zgodnie z ustaleniami Starostwa Powiatu Białostockiego, Książnica Podlaska pozyskała na dodatkową realizację powierzonych jej zadań dotację. Otrzymana kwota przeznaczona była na: wynagrodzenie pracownika (wraz z pochodnymi), w tym 20 % docelowo na wydatki bezinwestycyjne ukierunkowane na działania merytoryczne.

1. Zrealizowano 48 wyjazdów służbowych w ramach działań statutowych (zgodnie z przyjętym harmonogramem), w tym:
  - ⇒ 17 spotkań przywarsztatowych w bibliotekach;
  - ⇒ 5 doskonalień zawodowych, zorganizowanych w placówkach terenowych;
  - ⇒ 3 szkolenia branżowe, w których wzięła udział przedstawicielka Biblioteki Powiatowej poza bibliotekami;
  - ⇒ 4 spotkania z samorządowcami gmin;
  - ⇒ 19 działań edukacyjno-animacyjnych, popularyzujących książkę i czytelnictwo.

Podczas spotkań przywarsztatowych w bibliotekach zapoznawano się z aktualnymi problemami, sytuacją kadrową i lokalową, udzielano pomocy merytorycznej m.in. przy kontrolach zbiorów, przeprowadzkach, selekcjach zbiorów (szczególnie w placówkach 1-2 osobowych). Spostrzeżenia i wnioski z pobyków wpisywane były do zeszytów wizytacji poszczególnych instytucji. Regularnie biblioteki były odwiedzane w przestrzeni wirtualnej. Dbano o integrację środowiska i budowanie pozytywnych relacji.

2. Prowadzono na bieżąco konsultacje z bibliotekami w oparciu o tradycyjne formy przekazu – telefon, poczta, e-mail oraz pośredniczono w przekazie materiałów metodycznych pozyskanych z zewnątrz.

3. Sprawdzano poprawność przesłanej statystyki za 2017 i I półrocze 2018 roku. Dokonano analizy opisowej funkcjonowania placówek terenowych w oparciu o przekazane informacje oraz spostrzeżenia odnotowane podczas odwiedzin w poszczególnych placówkach. Opracowane materiały przesyłano do Starostwa Powiatu Białostockiego oraz zainteresowanych Urzędów Gmin. Dodatkowo weryfikowano dane cyfrowe dotyczące działalności bibliotek w ramach projektu Analizy Funkcjonowania Bibliotek prowadzonego przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich za pośrednictwem Książnicy Podlaskiej.

B. Doksztalcanie i doskonalenie zawodowe

1. Współorganizowano (w nawiasie podana liczba uczestników):

- ⇒ 28.02.2018 – szkolenie pt. „Biblioteki inspirują – akcentując wydarzenia i rocznice historyczne i literackie”, zorganizowane wspólnie z Gminną Biblioteką Publiczną w Gródku (26 osób);
- ⇒ 8.03.2018 – warsztaty z cyklu „Rozwój kompetencji osobistych bibliotekarzy: marka osobista i wizerunek bibliotekarza wizytówką biblioteki”, przeprowadzone w Książnicy Podlaskiej w Białymstoku (35 osób);
- ⇒ 11.04.2018 – warsztaty ph. „Rozwój kompetencji osobistych: bibliotekarz ambasadorem kultury – savoir vivre w pracy” w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Łapy (28 osób);
- ⇒ 20.04.2018 – szkolenie Dyskusyjnych Klubów Książki pt. „Rola moderatora podczas spotkań autorskich, czyli atrakcyjna dyskusja o literaturze” (wspólnie z Działem Instrukcyjno-Methodycznym), przeprowadzone w Książnicy Podlaskiej (41osób);
- ⇒ 16.05.2018 – konferencja w ramach koalicji Bibliotecznej Ligi Powiatowej (powiatu białostockiego, łomżyńskiego, suwalskiego) ph. „Biblioteka w teatrze, teatr w bibliotece” zorganizowana w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Łapy (56 osób);
- ⇒ 20.06.2018 – zlot moderatorów i bibliotekarzy na spotkanie ph. „Uśmiechnięta akademia wartości” (wspólnie z Działem Instrukcyjno-Methodycznym), które zorganizowano w Książnicy Podlaskiej (47 osób);
- ⇒ 26.09.2018 – szkolenie Dyskusyjnych Klubów Książki pt. „W świecie najmłodszych odbiorców książek” (wspólnie z Działem Instrukcyjno-Methodycznym), przeprowadzone w Książnicy Podlaskiej (61 osób);
- ⇒ 5.12.2018 – warsztaty ph. „Jak zachęcić do korzystania z usług bibliotecznych – czyli nie ma mowy o nudzie w bibliotece”, przeprowadzone w Filii Bibliotecznej w Rybołach (36 osób).

Z 8 spotkań szkoleniowych skorzystało 330 osób. Średnio w każdym spotkaniu wzięło udział 41 osób.

C. Pomoce metodyczne skierowane do bibliotek samorządowych

Opracowano:

- ⇒ ofertę wspólnych działań bibliotecznych na 2018 rok, skierowaną do bibliotek terenowych powiatu białostockiego;
- ⇒ „Biblioteki Publiczne Powiatu Białostockiego – informator 2018” (aktualizacja zmian w oparciu o dane z poszczególnych bibliotek samorządowych);
- ⇒ newsy na stronie www Książnicy Podlaskiej i Starostwa Powiatu Białostockiego oraz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich nt. poszczególnych działań merytorycznych;

- ⇒ materiały do Serwisu Informacyjnego Bibliotekarzy Województwa Podlaskiego, redagowanego przez Dział Instrukcyjno-Metodyczny;
- ⇒ materiały promocyjne (zakładki, butony, plakaty) do spotkań edukacyjnych;
- ⇒ zestawienie pt. „Bibliotecznym tropem inicjatyw związanych z Niepodległą w bibliotekach powiatu białostockiego”;
- ⇒ wniosek na pozyskanie dofinansowania Dyskusyjnych Klubów Książki na 2018 rok w województwie podlaskim (w oparciu o program ramowy Instytutu Książki w Warszawie, przy współpracy z Działem Instrukcyjno-Metodycznym);
- ⇒ artykuł do „Bibliotekarza” nr 6/2018 pt. „Współpraca bibliotek w powiecie białostockim” oraz do „Głosu Bibliotek Województwa Podlaskiego” nr 1/2018;
- ⇒ trzy prezentacje multimedialne przedstawiające działania biblioteczne, które zaprezentowano na realizowanych przedsięwzięciach.

D. Działania popularyzujące książkę i czytelnictwo

Współrealizacja przedsięwzięć realizowanych w bibliotekach terenowych:

- ⇒ 7 wędrujących ekspozycji czasowych;
- ⇒ 28 spotkań autorskich dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych (którym towarzyszyły mini kiermasze) z: Anną Partyką-Judge (w 2 bibliotekach), Renatą Polecką (w 2 bibliotekach), Martą Fox (w 2 bibliotekach), Anetą Zamojską (w 2 bibliotekach), Renatą Piątkowską (w 2 bibliotekach), Pawłem Beręsewiczem (w 2 bibliotekach), Małgorzatą Piekarską (w 3 bibliotekach), Tomaszem Szwedem (w 2 bibliotekach), Barbarą Rybałowską (w 4 bibliotekach), Katarzyną Janowicz-Timofiejew (w 2 bibliotekach), Mariolą Pryzwan-Momot (w 1 bibliotece), Janiną Osewską (w 1 bibliotece), Małgorzatą Dobkowską (w 2 bibliotekach), Danielem Kasprowiczem (w 2 bibliotekach) – łącznie w spotkaniach wzięło udział ok.1366 osób;
- ⇒ konkurs powiatowy „Niepodległa nasza Mała Ojczyzna – puzzle patriotyczne” – 58 uczestników;
- ⇒ 6 akcji bibliotecznych w 18 bibliotekach: „W stronę książki, w stronę biblioteki” (akcja realizowana na rzecz 3 bibliotek), II edycji „Sklejki poetyckiej” w ramach warsztatów plastyczno-literackich z Marcinem Kozińskim (w 4 bibliotekach), IV edycji „Przystanku z książką w bibliotece” (w 5 bibliotekach), warsztaty ph. „Spotkania z Borejkami – bohaterami Jeżycjady” oraz „Historia na niebie i ziemi” z okazji jubileuszu 100-lecia odzyskania niepodległości w partnerstwie z Wydawnictwem Akapit Press (w 4 bibliotekach) oraz „Warsztaty kreatywnego myślenia realizowanych przez Miłosławę Malzahn” (w 2 bibliotekach) – ok. 922 uczestników;
- ⇒ udział w pracach jury (5 dni) Wojewódzkiego Konkursu Melpomena Przeglądu Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych organizowanym przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Juchnowcu Kościelnym oraz przekazanie nagród finalistom (partnerstwo w działaniach projektowych);
- ⇒ udział w Tygodniu Czytania Dzieciom – czytanie łączy (w 3 bibliotekach) – 52 uczestników.

W sumie z wyszczególnionych działań realizowanych przez Bibliotekę Publiczną Powiatu Białostockiego skorzystało ok. 2 398 (ogółem) odbiorców. Nie podano liczby osób oglądających ekspozycje oraz liczby uczestników działań zrealizowanych w ramach partnerstw. W nawiasie przedstawiono ilość spotkań w obrębie danego tematu.

E. Inne działania

1. Współdziałanie w ramach przedsięwzięć:

- ⇒ Dyskusyjne Kluby Książki (przygotowanie wniosku DKK, wymiana książek między klubami, współorganizacja spotkań autorskich i szkoleń moderatorów, pozyskanie nowych zbiorów do klubów);
- ⇒ Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Okręgu Podlaskiego – realizowanych w Książnicy Podlaskiej oraz w bibliotekach terenowych, m.in. współorganizacja Dnia Bibliotekarza, w tym konkursu na Bibliotekarza Roku, przygotowanie 2 szkoleń, spotkania studyjnego w Kampusie Uniwersytetu Białostockiego, organizacja wyjazdów integracyjnych bibliotekarzy pt. „Szlakiem tatarskim na Podlasiu” oraz „Z Trójmiasta do Szwecji”;
- ⇒ dwie wizyty studyjne połączone z wymianą doświadczeń zawodowych z bibliotekarzami powiatu zgierskiego i ciechanowskiego (75 osób);
- ⇒ koordynowanie w Książnicy Podlaskiej 3 spotkań w ramach Rady Młodzieżowej (96 osób);

2. Kontynuacja zorganizowanych działań pod hasłem:

- ⇒ „Wspomóż innych. Podziel się swymi zbiorami” (pozyskano 364 zbiory do bibliotek od prywatnych ofiarodawców oraz instytucji);
- ⇒ „Biblioteki publiczne powiatu białostockiego, otwarte dla wszystkich” (promocja bibliotek na stronach www Książnicy Podlaskiej, Starostwa Powiatu Białostockiego, Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Wrót Podlasia);
- ⇒ „Wesprzyj działania skarbnic wiedzy” (pozyskano wsparcie sponsorów na zaplanowane szkolenia bibliotekarzy oraz działalność upowszechniającą książki i czytelnictwo).

3. Dostarczano instytucji macierzystej publikacje lokalne, wydawane przez poszczególne gminy, w celu zabezpieczenia księgozbioru regionalnego (pozyskane podczas odwiedzin w bibliotekach i urzędach gminnych).

4. Złożono sprawozdanie (pisemne oraz uzupełnione prezentacją multimedialną) z działalności Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego – Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego za 2018 rok na IV sesji Rady Powiatu Białostockiego VI kadencji.

III. Obsługa specjalnych grup użytkowników bibliotek

Nadal w wielu bibliotekach istnieją bariery obsługi specjalnych grup, wśród których wskazać można nie tylko bariery fizyczne (architektoniczne, urbanistyczne, transportowe), ale również – jeśli nie przede wszystkim – bariery psychologiczne, połączone ze społeczno-kulturowymi, gdzie odbiorca usług miał problemy z dotarciem i korzystaniem z tych instytucji. Prowadzą one do negatywnych postaw wobec osób niepełnosprawnych, a czasem i uprzedzeń niepełnosprawnych wobec innych, utrwalając wzajemną niechęć lub dystans, a w rezultacie – poważnie utrudniając procesy integracji użytkowników bibliotek.

Wszystkie biblioteki w powiecie białostockim zwracały dużą uwagę na obsługę specjalnej grupy użytkowników, do której należą: niepełnosprawni, seniorzy oraz najmłodsi czytelnicy. Do grupy tej wstępnie oszacowano (nie uwzględniono niepełnosprawnych, o których informacji biblioteki nie posiadają) należało – 2 381 użytkowników tj. 6% ogólnej liczby odbiorców usług bibliotecznych z tego terenu.

W minionym roku tylko 3 placówki samorządowe w powiecie były dostosowane (na zewnątrz i wewnątrz) do obsługi osób z dysfunkcjami tj. GBP w Michałowie, GBP w Poświętnem i MBP w Wasilkowie. Dwie biblioteki wyżej wymienione tj. Wasilków i Poświętne wyposażone były w windę dla niepełnosprawnych. Dodatkowo cztery placówki w

miejsowościach Suraż, Gródek, Załuki, Czarna Białostocka deklarowały obiekty biblioteczne na zewnątrz dostosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W pozostałych instytucjach największą przeszkodą były bariery architektoniczne, które utrudniały „sprawnym inaczej” samodzielne korzystanie z bibliotek. Część bibliotekarzy starała się obejść te bariery i dostosować swoje usługi do potrzeb ludzi niepełnosprawnych i starszych. W tym celu oferowano usługę osobistego dowozu książek do osób mniej sprawnych, realizowano cykliczne akcje ph. „Książka na telefon”. Często usługę tę proponowały biblioteki swym odbiorcom, poprzez wsparcie osób trzecich bez konieczności osobistego odbioru zamówionych książek. Niekiedy czytelnicy korzystali z zamówień telefonicznych lub e-mailowych.

Jedynie dwie placówki w powiecie tj. Zawady i Łapy były wyposażone w sprzęt i oprogramowanie specjalistyczne dla tej grupy odbiorców, wyposażone w aparaturę ułatwiającą osobom niepełnosprawnym korzystanie z danego udogodnienia.

Na bazie pozyskanych informacji z analiz opisowych poszczególnych bibliotek gminnych za 2018 rok, w zakresie tematu obsługi bibliotecznej „sprawnym inaczej” odnotowano:

- ⇒ 3 bibliotekarzy, którzy byli przeszkoleni w zakresie obsługi osób niepełnosprawnych w gminie Łapy i wzięli udział w szkoleniach zawodowych mających na celu polepszenie tej obsługi bibliotecznej ukierunkowanej na tych użytkowników;
- ⇒ 2 269 jednostek zbiorów specjalnych, w tym dla osób z niepełnosprawnością wzroku – 1 056 egz., ponadto bibliotekarze z 3 placówek powiatu wypożyczali audiobooki z Książnicy Podlaskiej w ramach „nieformalnych” wypożyczeń międzybibliotecznych;
- ⇒ 336 egz. zbiorów w bibliotekach z tzw. kolekcji „Dużej Litery”;
- ⇒ w bibliotekach w gm.: Wasilków, Łapy, Choroszcz, Czarna Białostocka, Juchnowiec Kościelny, Suraż, Turośń Kościelna, Tykocin, zauważono owocną współpracę z seniorami i niepełnosprawnymi (w niektórych gminach oparta była ona na współpracy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Domem Pomocy Społecznej, MOPS-em, Stowarzyszeniami, Towarzystwami), zapraszając ich na spotkania promujące biblioteki i czytelnictwo;
- ⇒ w placówkach samorządowych organizowano imprezy biblioteczne z udziałem najmłodszych odbiorców usług bibliotecznych (współpraca z przedszkolami i szkołami podstawowymi);
- ⇒ w Łapach, w ramach projektu „Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej i słabo widzących – Edycja 2015” w oparciu o Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym otrzymano urządzenie Czytak Plus do odtwarzania cyfrowych książek mówionych. Z tego mechanizmu skorzystało w omawianym roku 26 osób, którzy wysłuchali 259 tytułów;
- ⇒ w gminie Juchnowiec w ramach działań kulturalno-oświatowych na rzecz seniorów i dzieci zrealizowano projekt „Balsam dla duszy małych i dużych”, ponadto instytucje współpracowały z Regionalnym Oddziałem Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem „Jesteśmy razem”;
- ⇒ w „skarbnicach wiedzy” bibliotekarze wspierali osoby starsze i niepełnosprawne w obsłudze komputera i Internetu. Do tej grupy odbiorców skierowane były dodatkowe oferty działań bibliotek np. zajęcia edukacyjne, kursy, wykłady, różnego rodzaju szkolenia, spotkania z ciekawymi ludźmi, zajęcia rękodzielnicze, kursy komputerowe, wystawy (w tym również spotkania w ramach DKK).

IV. E-usługi biblioteki

W powiecie białostockim:

- ⇒ 13 bibliotek gminnych posiadało swą stronę www, w tym 4 zamieszczały informacje na witrynie organizatorów bibliotek, ewentualnie na stronie Domu Kultury;
- ⇒ biblioteki umieszczały na bieżąco wszystkie informacje o wydarzeniach bibliotecznych i kulturalnych oraz oznajmiały o nowych zakupionych zbiorach na profilach społecznościowych (np. facebook) oraz na swych stronach www. Ta forma reklamy pozytywnie była odbierana szczególnie przez młodych użytkowników;
- ⇒ z roku na rok zwiększa się zainteresowanie odbiorców biblioteki w sieci, w oparciu o przesłane dane z placówek terenowych, średnio odnotowano 40-50 wejść dziennie w poszczególnych placówkach;
- ⇒ 13 bibliotek gminnych oraz niektóre ich filie biblioteczne opracowywały zbiory elektronicznie w programie MAK+ (11 bibliotek) i Libra 2000 (2 biblioteki);
- ⇒ 6 bibliotek udostępniło katalog on-line na swojej stronie bądź gminy, te placówki realizowały zamówienia i rezerwacje, a także elektroniczne prolongaty zbiorów poprzez swe systemy;
- ⇒ Biblioteka w Łapach posiadała bazę online DŹSów, która zawierała 530 (+167) dokumentów (obejmująca opisy i skany dokumentów związanych z miastem i gminą), w 2018 roku odnotowano 23 573 ich udostępnień online, w tym na miejscu 11 948. Użytkownicy tej instytucji korzystali z bezpłatnej Akademiki – Cyfrowej Wypożyczalni Międzybibliotecznej Książek i Czasopism Biblioteki Narodowej;
- ⇒ użytkownicy biblioteczni w Łapach komunikowali się z biblioteką przez skypa czy gadu-gadu;
- ⇒ na stronie GBP w Juchnowcu Kościelnym od trzech lat istnieje zakładka „Wirtualne książki” zawierająca trzy publikacje lokalne wydane nakładem tej instytucji;
- ⇒ w 4 bibliotekach funkcjonował formularz zapytań do bibliotekarza dzięki, któremu odbiorca usług mógł uzyskać szybką odpowiedź na nurtujące go pytania;
- ⇒ 12 bibliotek gminnych posiadało swój profil na portalach społecznościowych;
- ⇒ użytkowano 184 (-11) komputerów z czego 125 (-1) udostępniano czytelnikom z dostępem do Internetu;
- ⇒ wszystkie biblioteki posiadały i korzystały z poczty elektronicznej.

Z Internetu w bibliotekach korzystały wszystkie grupy i kategorie wiekowe użytkowników, jednakże największe zainteresowanie mediami zauważono wśród najmłodszych odbiorców bibliotecznych, którzy poszukiwali wiadomości związanych z tematami wiedzy z zakresu edukacji wiedzy szkolnej po gry interaktywne. Natomiast dorośli najczęściej przeglądali ogłoszenia (m.in. szukając ofert pracy), niekiedy zamawiali produkty przez sklepy internetowe, wysyłali pocztę, płacili rachunki, drukowali dokumenty oraz czytali prasę.

V. Pozabudżetowe źródła pozyskiwania środków na działalność bieżącą i inwestycje

W 2018 roku 60% bibliotek samorządowych powiatu białostockiego ubiegało się o dodatkowe środki na działalność i rozwój swoich placówek, biorąc udział w wielu konkursach, projektach oraz pozyskując sponsorów. Nie wszystkim ubiegającym się o środki udało się je pozyskać. Biblioteki wielokrotnie były inicjatorami i koordynatorami wielu przedsięwzięć, a także partnerami w projektach kulturalnych i społecznych. W ramach poszczególnych wniosków promowano lokalne dziedzictwo, książki i czytelnictwo, a także dążono do integracji społeczeństwa lokalnego. Dzięki otrzymanym środkom finansowym (24 748 zł) dokonano małych przeobrażeń w bibliotekach publicznych powiatu białostockiego. Wszystkie biblioteki powiatu samorządowego otrzymały dotacje z programu

BN na zakup nowości wydawniczych w ramach Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, programu operacyjnego „Promocja Czytelnictwa” na łączną kwotę 82 099 (-777). Za pozyskane środki zakupiono 3 645 (-91) wol. książek, gdzie średnia cena zakupionej książki wyniosła – 22,50 zł.

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku realizowała projekt Dyskusyjne Kluby Książki finansowany przez Instytut Książki prowadzony w ramach programu operacyjnego „Promocja Czytelnictwa” ogłoszonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W powiecie białostockim funkcjonowało 15 klubów (w tym: 7 dla dorosłych i 8 dla dzieci i młodzieży).

Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego Książnicy Podlaskiej w ramach partnerstwa zawodowego przekazała 334 (+64) egz. wydawnictw zwartych oraz 32 (+18) jednostek zbiorów specjalnych do bibliotek terenowych pozyskanych od sponsorów. Ponadto na rzecz działań merytorycznych (szkoleń, działalności popularyzacyjnej książki i czytelnictwa) pozyskano dodatkowe wsparcie rzeczowe od darczyńców w postaci książek, artykułów papierniczych, gadżetów. Wsparcie zewnętrzne oszacowano na kwotę ok. 5 000 zł, które skierowano do bibliotek samorządowych.

Wykaz bibliotek terenowych, które starały się pozyskać dodatkowe środki i wsparcie rzeczowe od ofiarodawców na działalność (wykaz obejmuje nazwę gmin w której funkcjonują biblioteki):

- ⇒ Choroszcz – uczestniczyła w projektach: Instytutu Książki „Mała książka – wielki człowiek”, Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego „Kodowanie w bibliotece” oraz Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury „Zaproś nas do siebie”;
- ⇒ Czarna Białostocka – złożyła wniosek na Infrastrukturę Bibliotek do Instytutu Książki, jednakże nie uzyskano dofinansowania na remont placówki, uczestniczo w projekcie Instytutu Książki „Mała książka – wielki człowiek”;
- ⇒ Gródek – instytucja otrzymała od sponsorów 41 woluminów na kwotę 400 zł;
- ⇒ Juchnowiec Kościelny – z MKiDN otrzymano dofinansowanie w ramach programu „Promocja czytelnictwa” na projekt pt. „LiteraTOUR 2018 – podróż do wnętrza opowieści” oraz ze środków UE w ramach poddziału 19.2 „wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020 pt. „Balsam dla duszy małych i dużych” oraz „Szepty kultury”, ponadto sponsoring w ramach III Wojewódzkiego Forum Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych „Melpomena 2018”;
- ⇒ Łapy – realizowały projekty: „A chodź... na słóweczko” i „Polub czytanie! – książka łączy pokolenia” w ramach „Partnerstwo dla książki” z MKiDN, Instytutu Książki „Mała książka – wielki człowiek” (realizowano przedsięwzięcia w 4 placówkach bibliotecznych na terenie gminy). Ponadto biblioteka otrzymała dotacje na kwotę 927 135 zł z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, Priorytet 2 Infrastruktura bibliotek 2016-2020, na wydatki inwestycyjne (budowę windy i pochylni dla osób niepełnosprawnych oraz przebudowę BPMiG Łapy) oraz 2 056 292,64 zł otrzymała z Urzędu Marszałkowskiego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, pochodzącego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- ⇒ Michałowo – partnerstwo w ramach projektów z: MOPS-em działania ph. „Szansa – integracja społeczna mieszkańców” oraz współpraca z Fundacją Biała Wieża w projekcie „Sowa w kulturze”;
- ⇒ Poświętne – pozyskało dofinansowanie z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na działania związane z profilaktyką uzależnień ph. „100% trzeźwości – 100% możliwości” oraz na projekt „Mała książka – wielki człowiek”;

- ⇒ Supraśl – dofinansowanie działań Filii Bibliotecznej w Sobolewie, które skierowane było na poprawę estetyki wnętrza w oparciu o Fundację PGE oraz zakup zbiorów bibliotecznych w ramach programu „Odnowy wsi województwa podlaskiego” na realizację zadań istotnych dla sołectw;
- ⇒ Wasilków – otrzymał 2 dotacje: w ramach projektu „Odczytaj Wasilków” w ramach Podlaskiego Pomostu Kultury ogłoszony przez Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury (kwota 6 430 zł) oraz z Fundacji BGK im. J.K. Steczkowskiego na realizację wniosku „Moja niepodległa” w ramach programu „Na 100 Niepodległa” (dotacja 9.800 zł), uczestniczył w projekcie Instytutu Książki „Mała książka – wielki człowiek”;

VI. Realizacja budżetów partycypacyjnych w bibliotekach publicznych.

W gminach powiatu białostockiego nie funkcjonowały budżety partycypacyjne. Bibliotekom przyznawano budżety, które zostały uchwalone na sesjach w formie dotacji podmiotowej i celowej na funkcjonowanie jednostek (w oparciu o zadania własne gmin).

VII. Dostępność usług (biblioteki czynne w soboty i niedziele – czas otwarcia w te dni).

W powiecie białostockim 9 bibliotek gminnych (na 15 funkcjonujących) dostępnych było dla czytelnika przez 6 dni w tygodniu. Biblioteki najczęściej były czynne w godzinach od 9.00 lub 10.00 do godz. 15.00 lub 16.00. Za pracę w sobotę pracownik będący na dyżurze, uzyskiwał dzień wolny, który najczęściej „odbierał” w poniedziałek. Pracownik biblioteczny musiał dzień wolny wykorzystać do końca okresu rozliczeniowego. Ruch czytelniczy w soboty był umiarkowany. Często placówki w danym dniu były odwiedzane przez dzieci z rodzicami. W ciągu tygodnia biblioteki funkcjonowały przez 42 godziny. Jedynie placówki w Juchnowcu Kościelnym posiadały dzień pracy wewnętrznej – środę. Dwie biblioteki przeprowadziły sondę (Wasilków, Łapy) wśród czytelników, odnośnie godzin i dni otwarcia placówki. Wyniki nie wskazywały na zapotrzebowanie dostępności usług w niedzielę. W okresie wakacyjnym w niektórych instytucjach zmieniane były godziny pracy bibliotekarzy tj. do godzin 15 lub 16.

Sporządziła: Małgorzata Rokicka-Szymańska
/ kier. Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego
Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w

Białymstoku/